

[Strona Główna](#) > ... > [Wszczęcie Postępowania Sądowego](#) > [Systemy Prawne – Unijny I Krajowy](#) > [Krajowe Sądy Powszechne](#) > [Spain](#)

Krajowe sądy powszechne

Autor treści:

Hiszpania

Hiszpania

Artykuł 117 hiszpańskiej konstytucji z 1978 roku stanowi, że zasada jedności władzy sądowniczej jest podstawą organizacji i funkcjonowania sądów. Zasada ta odzwierciedlona jest w organizacji hiszpańskich sądów, które należą do jednego systemu sądownictwa składającego się z sądów powszechnych. W Hiszpanii działają liczne sądy, które rozstrzygają spory zgodnie z zakresem swojej właściwości ustalonym na podstawie pewnych kryteriów (są to: zakres przedmiotowy, wartość przedmiotu sporu, osoba objęta postępowaniem, właściwość funkcjonalna sądu lub jego właściwość miejscowa), ponieważ jedność systemu sądownictwa nie jest sprzeczna z istnieniem różnych sądów o różnym zakresie właściwości.

Konstytucja hiszpańska z 1978 r. stanowi, że Hiszpania jest socjalnym i demokratycznym państwem prawa, które chroni wolność, sprawiedliwość, równość i pluralizm polityczny jako najwyższe wartości panującego w niej porządku prawnego. Tytuł VI konstytucji dotyczy władzy sądowniczej, a art. 117 konstytucji stanowi, że zasada jedności władzy sądowniczej jest podstawą organizacji i funkcjonowania sądów.

Zasady te stanowią podstawę organizacji hiszpańskich sądów i znajdują odzwierciedlenie w funkcjonowaniu jednego korpusu sędziów sprawujących władzę sądowniczą, którzy są niezawisli, nieodwoływalni i odpowiedzialni za swoje decyzje wyłącznie na podstawie konstytucji i norm prawnych oraz którzy podlegają wyłącznie konstytucji i normom prawnym.

Sądy określone w przepisach i umowach międzynarodowych są jedynymi organami uprawnionymi do sprawowania władzy sądowniczej poprzez wydawanie i wykonywanie wyroków.

Sądy powszechne – wprowadzenie

W Hiszpanii funkcjonują liczne sądy, które rozpoznają spory zgodnie z zakresem swojej właściwości ustalonym na podstawie różnych kryteriów określonych w przepisach (są to: zakres przedmiotowy, wartość przedmiotu sporu, osoba objęta postępowaniem, właściwość funkcjonalna sądu lub jego właściwość miejscowa), ponieważ jedność systemu sądownictwa nie wyklucza istnienia różnych sądów o różnym zakresie właściwości. Sądy wykonują władzę sądowniczą wyłącznie w sprawach, dla których w przepisach przewidziano ich właściwość.

Zasady tworzenia i funkcjonowania sądów oraz zarządzania sądami określono w ustawie organicznej o sądownictwie zgodnie z art. 122 konstytucji hiszpańskiej z 1978 r.

W tym zakresie należy wyróżnić trzy zasadnicze aspekty:

- aspekt terytorialny;
- jednoosobowy lub kolegialny charakter sądu;
- zakres właściwości.

Aspekt terytorialny

Zgodnie z założeniami przedstawionymi w uzasadnieniu do ustawy organicznej nr 6/1985 o sądownictwie, którą przyjęto dnia 1 lipca 1985 r., terytorium państwa dzieli się, do celów sądowych, na gminy, okręgi (*partidos*), prowincje oraz wspólnoty autonomiczne.

Władzę sądowniczą sprawują następujące sądy: sądy pokoju (*Juzgados de Paz*), sądy pierwszej instancji oraz śledcze (*Juzgados de Primera Instancia e Instrucción*), sądy gospodarcze (*Juzgados de lo Mercantil*), sądy ds. przemocy wobec kobiet (*Juzgados de Violencia sobre la Mujer*), sądy karne (*Juzgados de lo Penal*), sądy administracyjne (*Juzgados de lo Contencioso-Administrativo*), sądy społeczne (*Juzgado de lo Social*), sądy ds. nieletnich (*Juzgados de Menores*), sądy penitencjarne (*Juzgados de Vigilancia Penitenciaria*), sądy prowincji (*Audiencias Provinciales*), wyższe trybunały sprawiedliwości wspólnot autonomicznych (*Tribunales Superiores de Justicia*), Krajowy Sąd Karny i Administracyjny (Audiencia Nacional) i Sąd Najwyższy (Tribunal Supremo).

Obszar właściwości Krajowego Sądu Karnego i Administracyjnego, Sądu Najwyższego, centralnych sądów śledczych (*Juzgados Centrales de Instrucción*) oraz centralnych sądów administracyjnych (*Juzgados Centrales de lo Contencioso-administrativo*) obejmuje całe terytorium Hiszpanii.

Jednoosobowy lub kolegialny charakter sądów

Wszystkie sądy orzekają w składzie jednoosobowym, z wyjątkiem Sądu Najwyższego, Krajowego Sądu Karnego i Administracyjnego, wyższych trybunałów sprawiedliwości i sądów prowincji.

Sąd Najwyższy z siedzibą w Madrycie jest organem sądowym najwyższej instancji we wszystkich obszarach systemu prawnego, z wyjątkiem przepisów dotyczących gwarancji konstytucyjnych. W Sądzie Najwyższym zasiadają: prezes, prezesi izb (*presidentes de sala*) oraz sędziowie (*magistrados*) kierowani do izb i wydziałów na podstawie przepisów prawnych.

Sąd Najwyższy składa się z następujących izb:

- I Izba Cywilna
- II Izba Karna
- III Izba Administracyjna
- IV Izba Pracy
- V Izba Wojskowa, która podlega przepisom szczególnym i dodatkowo przepisom ustawy organicznej o sądownictwie oraz przepisom wspólnym dla pozostałych izb Sądu Najwyższego

Obszar właściwości Krajowego Sądu Karnego i Administracyjnego z siedzibą w Madrycie obejmuje całe terytorium Hiszpanii. W sądzie tym zasiadają: prezes, prezesi izb oraz sędziowie kierowani do izb i wydziałów (apelacyjnych, karnych, administracyjnych i pracy) na podstawie przepisów prawnych.

W każdej wspólnocie autonomicznej działa jeden wyższy trybunał sprawiedliwości, który jest sądem najwyższej instancji we wspólnocie i którego obszar właściwości obejmuje całe terytorium tej wspólnoty, bez uszczerbku dla zakresu właściwości Sądu Najwyższego. Nazwa wyższego trybunału sprawiedliwości odpowiada nazwie wspólnoty autonomicznej, w którym znajduje się jego siedziba, a jego obszar właściwości pokrywa się z obszarem tej wspólnoty.

Wyższy trybunał sprawiedliwości dzieli się na trzy izby: cywilną i karną, administracyjną oraz pracy.

W trybunale tym zasiadają: prezes, który jest również prezesem izby cywilnej i karnej, oraz prezesi izb, a także sędziowie skierowani na podstawie przepisów do każdej z izb oraz – w stosownych przypadkach – do ewentualnych wydziałów utworzonych w ich obrębie.

Siedziby sądów prowincji znajdują się w stolicach prowincji, od których pochodzą nazwy tych sądów, a ich obszar właściwości zasadniczo obejmuje terytorium całej prowincji. W sądach prowincji zasiadają: prezes oraz dwóch sędziów lub ich większa liczba. Mogą się one także dzielić na dwa wydziały orzekające w tym samym składzie sędziowskim lub ich większą liczbę – wówczas prezes sądu jest również przewodniczącym jednego z wydziałów.

Rozpoznają oni sprawy cywilne i karne.

Biura sądowe

Ustawa organiczna dotycząca wymiaru sprawiedliwości określa biura sądowe (*Oficina Judicial*) jako jednostki administracyjne, które wspierają pracę sędziów i sądów.

Powstały one, aby zapewnić skuteczność i efektywność pracy organów sądowych oraz przejrzystość postępowań sądowych, usprawnić rozpoznawanie spraw oraz zachęcić do współpracy i koordynacji między różnymi służbami i jednostkami tworzącymi biura sądowe. Utworzenie biur sądowych jest wynikiem zobowiązania do zapewnienia łatwo dostępnych usług publicznych o wysokiej jakości, które są zgodne z wartościami konstytucyjnymi i zaspokajają rzeczywiste potrzeby obywateli.

Jest to nowy model organizacyjny, w ramach którego wprowadza się nowoczesne techniki zarządzania w oparciu o połączenie dwóch wydziałów administracyjnych: wydziałów udzielających bezpośredniego wsparcia w postępowaniach sądowych, które odpowiadają dawnym *juzgados*, tj. sądom orzekającym w składzie jednoosobowym, wspierających sędziów w ich obowiązkach, oraz wspólnych służb ds. procesowych zarządzanych przez urzędników sądowych (*Letrados de la Administración de Justicia*), które wykonują wszystkie zadania niezwiązane ściśle z wymiarem sprawiedliwości, takie jak: przyjmowanie pism, doręczanie wezwań, wykonywanie orzeczeń, prowadzenie postępowań pozasądowych, przyjmowanie pozwów, zawiadamianie stron, usuwanie uchybień proceduralnych itd.

Wspólne służby ds. procesowych dzielą się na trzy jednostki:

- Wspólną Służbę ds. Ogólnych,
- Wspólną Służbę ds. Wokandy,
- Wspólną Służbę ds. Wykonywania Orzeczeń.

Zakres właściwości

Zakres właściwości sądów wiąże się nie tylko z aspektem terytorialnym. Zależy on również od rodzaju spraw, które są rozstrzygane w czterech pionach sądownictwa, do których należą poniższe sądy.

Sądy cywilne: rozpoznają sprawy wchodzące w zakres ich właściwości oraz inne sprawy, które nie są wyraźnie zastrzeżone dla innego rodzaju sądu. Z tego względu są one określane jako sądy powszechne.

Sądy karne: sprawy karne i postępowanie karne należą do zakresu właściwości sądów karnych, z wyjątkiem spraw wchodzących w zakres właściwości sądów wojskowych. W prawie hiszpańskim można wnieść jednak powództwo cywilne wynikające z popełnienia przestępstwa w tym samym czasie, w którym rozpoczyna się postępowanie karne. W takim przypadku sąd karny zasądza odpowiednie odszkodowanie w celu naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem.

Sądy administracyjne: zgodnie z konstytucją sądy kontrolują prawidłowość regulacyjną czynności administracyjnych oraz weryfikują ich zgodność z prawem i z zakładanym celem tych czynności. Sądy administracyjne badają legalność czynności organów administracji publicznej, w tym rozpoznają skargi dotyczące roszczeń pieniężnych przeciwko tym organom. Na zasadach przewidzianych w przepisach obywatele mają bowiem prawo do odszkodowania za wszelkie szkody majątkowe lub skutkujące naruszeniem ich praw, z wyjątkiem przypadków siły wyższej, o ile szkoda wynika z działania organów publicznych.

Sądy społeczne: rozpoznają sprawy dotyczące roszczeń powstałych na gruncie prawa socjalnego, zarówno w sporach indywidualnych, jak i w sporach zbiorowych, a także zajmują się roszczeniami z zakresu zabezpieczenia społecznego lub przeciwko Skarbowi Państwa, kiedy ponosi on odpowiedzialność w świetle prawa pracy.

Oprócz czterech wymienionych powyżej rodzajów sądów, w Hiszpanii funkcjonują również sądy wojskowe.

Sądownictwo wojskowe stanowi wyjątek od zasady jedności władzy sądowniczej.

W konstytucji określono zasady funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, w tym wprowadzono zasadę jedności wymiaru sprawiedliwości w państwie. Zasada ta reguluje organizację i funkcjonowanie sądów wojskowych, które wchodzi w skład systemu wymiaru sprawiedliwości. Sądy te sprawują władzę sądowniczą wyłącznie w sprawach wojskowych oraz – w stosownych przypadkach – w sprawach, dla których ich właściwość zastrzeżono w decyzji o ogłoszeniu stanu oblężenia (*declaración del estado de sitio*), zgodnie z przepisami konstytucji oraz wojskowymi

przepisami karnymi, procesowymi i dyscyplinarnymi.

Kompetencja sądów wojskowych ogranicza się w czasie pokoju do spraw z zakresu prawa wojskowego, mianowicie do czynów uznanych za przestępstwo w wojskowym kodeksie karnym oraz – ze względu na rozszerzony zakres właściwości – do wszystkich przestępstw popełnionych przez członków sił zbrojnych stacjonujących poza terytorium państwa. W czasie wojny na podstawie ustawy organicznej nr 4/1987 o właściwości i organizacji sądownictwa wojskowego dopuszczalna jest zmiana zakresu właściwości tych sądów, jednak decyzję taką podejmują Kortezy Generalne (Cortes Generales) lub rząd, jeżeli został do tego upoważniony.

W zakresie spraw cywilnych sądy wojskowe są właściwe do przygotowywania postępowań spadkowych w oparciu o dziedziczenie testamentowe lub ustawowe po członkach sił zbrojnych, którzy zginęli na polu walki lub na morzu – w takim przypadku sąd wojskowy zapewnia środki niezbędne do dokonania pochówku zmarłego oraz zarządza sporządzenie spisu inwentarza i tymczasowe zabezpieczenie majątku po zmarłym, o czym zawsze zawiadamia właściwy cywilny organ sądowy.

W sądach wojskowych zasiadają wojskowi zawodowi, członkowie sił zbrojnych oraz przedstawiciele Ministerstwa Obrony.

W ramach systemu sądownictwa wojskowego funkcjonują: regionalne sądy wojskowe (*Juzgados Togados Territoriales*), centralne sądy wojskowe (*Juzgados Togados Centrales*), wyższe regionalne sądy wojskowe (*Tribunales Militares Territoriales*) oraz Główny Sąd Wojskowy (Tribunal Militar Central). Na szczycie systemu sądownictwa wojskowego znajduje się V Izba Sądu Najwyższego.

Siedziba Głównego Sądu Wojskowego znajduje się w Madrycie, a jego obszar właściwości obejmuje całe terytorium Hiszpanii; jest to sąd centralny rozpoznający sprawy, dla których jego właściwość zastrzeżono w ustawie organicznej nr 4/1987 z dnia 15 lipca 1987 r. o właściwości i organizacji sądów wojskowych.

Regionalne sądy wojskowe są właściwe m.in. w kwestii czynności przygotowawczych w toku wojskowych postępowań karnych o przestępstwa popełnione na obszarze objętym ich właściwością, które to postępowania prowadzą odpowiednie wyższe regionalne sądy wojskowe, a także w kwestii nadzoru nad przebiegiem wykonywania kar odbywanych w wojskowych zakładach karnych oraz nadzoru nad osadzonymi w nich więźniami.

Utworzenie w Sądzie Najwyższym Izby Wojskowej, podlegającej tym samym zasadom procesowym i dotyczącym statusu jej członków co pozostałe izby, zapewnia jedność na najwyższym szczeblu dwóch systemów sądowych, które tworzą władzę sądowniczą.

Członkowie tej izby zasiadali wcześniej w sądach powszechnych i wojskowych, co gwarantuje zachowanie równowagi w postępowaniu sądowym najwyższej instancji: izba ta bowiem rozstrzyga zazwyczaj skargi kasacyjne i sprawy z zakresu kontroli sądowej, chociaż może być również właściwa w określonych sprawach dotyczących osób zajmujących wysokie stanowiska wojskowe.

W Hiszpanii nie istnieją sądy nadzwyczajne; jednak w opisanym powyżej systemie sądownictwa utworzono sądy wyspecjalizowane ze względu na zakres przedmiotowy. Na tej zasadzie działają na przykład sądy ds. przemocy wobec kobiet, sądy penitencjarne oraz sądy ds. nieletnich. Są to sądy powszechne, ale wyspecjalizowane w rozstrzyganiu spraw ze szczególnego zakresu przedmiotowego. Więcej informacji na ten temat można znaleźć w sekcji „Sądy szczególne – Hiszpania”.

Poniżej przedstawiono analizę czterech pionów sądownictwa, w tym zakresu właściwości różnych sądów.

Wymiar sprawiedliwości w sprawach cywilnych

Sądami właściwymi w sprawach cywilnych są: I Izba Sądu Najwyższego (Sala I del Tribunal Supremo), izby cywilne i karne wyższych trybunałów sprawiedliwości (*Sala de lo Civil y Penal de los Tribunales Superiores de Justicia*), wydziały cywilne sądów prowincji (*Secciones Civiles de las Audiencias Provinciales*), sądy pierwszej instancji (*Juzgados de Primera Instancia*), sądy pokoju i niektóre sądy szczególne [sądy rodzinne (*Juzgados de Familia*), sądy gospodarcze, sądy ds. znaków towarowych Unii Europejskiej (*Juzgados de Marca Comunitaria*), sądy ds. przemocy wobec kobiet].

Sądy gospodarcze, sądy ds. wspólnotowego znaku towarowego i sądy ds. przemocy wobec kobiet omówiono w

zakładce „Sądy szczególne – Hiszpania”.

Wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych

Sądami właściwymi w sprawach karnych są: II Izba Sądu Najwyższego (Sala 2ª del Tribunal Supremo), Izba Karno Krajowego Sądu Karnego i Administracyjnego (Sala de lo Penal de la Audiencia Nacional), izby cywilne i karne wyższych trybunałów sprawiedliwości (*Sala de lo Civil y Penal de los Tribunales Superiores de Justicia*), wydziały karne sądów prowincji (*Secciones Penales de las Audiencias Provinciales*), sądy karne, sądy śledcze (*Juzgados de Instrucción*), sądy ds. nieletnich, sądy penitencjarne, sądy ds. przemocy wobec kobiet oraz sądy pokoju.

Sądy ds. nieletnich, sądy penitencjarne oraz sądy ds. przemocy wobec kobiet omówiono szczegółowo w arkuszu informacyjnym „Sądy szczególne – Hiszpania”.

Wymiar sprawiedliwości w sprawach administracyjnych

Sądami właściwymi w sprawach administracyjnych są: III Izba Sądu Najwyższego (Sala 3ª del Tribunal Supremo), Izba Administracyjna Krajowego Sądu Karnego i Administracyjnego (Sala de lo Contencioso-Administrativo de la Audiencia Nacional), izby administracyjne wyższych trybunałów sprawiedliwości (*Sala de lo Contencioso-Administrativo de los Tribunales Superiores de Justicia*), centralne sądy administracyjne oraz sądy administracyjne.

Wymiar sprawiedliwości w sprawach z zakresu zabezpieczenia społecznego i prawa pracy

Sądami właściwymi w sprawach z zakresu zabezpieczenia społecznego i prawa pracy są: IV Izba Sądu Najwyższego (Sala 4ª del Tribunal Supremo), Izba Pracy Krajowego Sądu Karnego i Administracyjnego (Sala de lo Social de la Audiencia Nacional), izby pracy wyższych trybunałów sprawiedliwości (*Sala de lo Social de los Tribunales Superiores de Justicia*) oraz sądy społeczne.

Zakres właściwości wszystkich wymienionych powyżej sądów reguluje [ustawa organiczna o władzy sędowniczej](#).

Powiązane strony

[Rada Generalna Sądownictwa \(Consejo General del Poder Judicial\)](#)

[Ustawa organiczna o władzy sędowniczej](#)

■ Ostatnia aktualizacja: 17/01/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.